

Nr 53.

Ankom till riksdagens kansli den 25 maj 1945 kl. 3 em.

*Utlåtande i anledning av väckt motion angående utredning om
höjning av sjukpenning enligt lagen om försäkring för
olycksfall i arbete.*

Andra lagutskottet har till behandling förehaft en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 309, av herr *Witzell*, vari anförts följande:

1916 års lag om försäkring för olycksfall i arbete har vid olika tillfällen undergått förändringar och förbättringar.

Senast år 1941 beslöts dels höjning av den inkomstgräns, som gällde för ersättningarnas maximibelopp, varigenom intervallsystemet för sjukpenningens beräkning kunde ökas med nya klasser, dels ock höjning av sjukpenningen i de förutvarande klasserna.

Efter dessa förändringar uppgår hel sjukpenning i lägsta klassen till 1: 50 kr. per dag samt i högsta klassen till 7 kronor.

Samma år beslöts att — med vissa undantag — dyrtidstillägg av statsmedel skulle utgå till tidigare livräntetagare med 15 %, dock ej å livräntor på grund av lägre invaliditet än 30 %.

Vid 1942 års riksdag kompletterades 1941 års beslut om dyrtidstillägg så, att dylikt skulle utgå även om denna invaliditet uppstått genom två eller flera mindre olycksfall, för vilka var för sig dittills ej dyrtidstilläggsberättigade livräntor utginge.

År 1943 beslöts ytterligare någon höjning av dyrtidstilläggen.

Den genom olycksfallsförsäkringslagen utgående begravningshjälpen undergick jämväl vid 1941 års riksdag en höjning av minimibeloppet till 250 kr.

Den förbättring, 1941 och senare års beslut innebära, motsvarar emellertid särskilt i fråga om sjukpenningen ingalunda den stegring av levnadskostnaderna, som ägt rum sedan krigsutbrottet 1939. Den alltför låga sjukpenningen blir helt naturligt mest kännbar i de lägre inkomstklasserna.

Det bör bemärkas, att sjukpenningens belopp fixerades redan 1941, medan prisstoppet infördes först vid 1942 års höstriksdag. Levnadskostnaderna hade då hunnit att ytterligare stiga, och det torde icke kunna förnekas, att denna stegring jämväl fortsatt även efter prisstoppets införande.

Högsta sjukpenningen, 7 kr., kommer endast den till godo, vars årliga arbetsförtjänst uppgår till eller överstiger 3 645 kr. Såväl sjukpenningen som livräntan är avsedd att vid fullständig arbetsoförmåga utgå med i genomsnitt $\frac{2}{3}$ av arbetsförtjänsten upp till maximibeloppet 3 645 kr.

Redan 1941 uppgick emellertid den genomsnittliga arbetsinkomsten för män i de högsta dyrtidsgrupperna till 4 255 kr. resp. 4 354 kr. per år, och innan pris- och lönestoppet genomfördes år 1942 hade denna genomsnittsinkomst stigit ytterligare.

Av vad sålunda anförts torde framgå, att varken nu utgående sjukpenning eller livränta motsvarar $\frac{2}{3}$ av arbetsinkomsten, utan att starka skäl tala för en höjning av bådadera.

På grund av vad sålunda anförts har i motionen hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville verkställa utredning av ärendet samt skyndsamt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda.

I 6 § lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete givas bestämmelser om den ersättning som skall utgivas till den som skadats på grund av sådant olycksfall. Om olycksfallet medfört sjukdom som förorsakat förlust eller nedsättning av arbetsförmågan, skall utgivas dels läkarvård, läkemedel m. m., dels ock — under förutsättning att sjukdomen varat mer än tre dagar efter dagen för olycksfallet och att arbetsförmågan nedsatts med minst en fjärdedel — sjukpenning för varje dag. Sjukpenningen skall utgöra vid förlust av arbetsförmågan ett belopp bestämt i förhållande till den skadades årliga arbetsförtjänst (hel sjukpenning) och vid nedsättning av arbetsförmågan det lägre belopp som svarar mot nedsättningen. Hel sjukpenning skall utgå med belopp som framgår av följande tabell:

Den årliga arbetsförtjänsten uppgår		Sjukpenningens belopp	
till (kronor)	men ej till (kronor)	kronor	öre
—	675	1	50
675	945	2	—
945	1 215	2	50
1 215	1 485	2	75
1 485	1 755	3	25
1 755	2 025	3	50
2 025	2 295	4	—
2 295	2 565	4	50
2 565	2 835	5	—
2 835	3 105	5	50
3 105	3 375	6	—
3 375	3 645	6	50
3 645	—	7	—

Enligt 6 § skall vidare, om olycksfallet, efter upphörande av därav förorsakad sjukdom, medfört under längre eller kortare tid bestående förlust eller nedsättning av arbetsförmågan, livränta under tiden utgå å ett årligt belopp, motsvarande vid förlust av arbetsförmågan två tredjedelar av den skadades årliga arbetsförtjänst och vid nedsättning av arbetsförmågan det lägre belopp som svarar mot nedsättningen, med tillägg av belopp, svarande mot

den sannolika årliga kostnaden för förnyelse av vissa särskilda hjälpmedel. Vid förlust av arbetsförmågan må livräntan dock, när den skadades tillstånd kräver särskild vård, med hänsyn härtill bestämmas till högre belopp än nu sagts, likväl ej överstigande beloppet av den årliga arbetsförtjänsten. Livränta utgår icke, där ej arbetsförmågan blivit nedsatt med minst en tiondel. På särskild ansökan må försäkringsrådet, när synnerliga skäl därtill äro, besluta att i stället för livränta eller del därav skall till den skadade utgivas ett kapital för en gång, till belopp motsvarande högst livräntans eller livräntedelens kapitalvärde enligt gällande beräkningsgrunder. Ersättning skall även utgå för sådan behandling som erfordras för höjande av arbetsförmågan.

Beträffande livräntor till efterlevande stadgas i 7 §, att i ersättning skall utgivas:

till änka eller änking, när äktenskapet slutits före olycksfallet, en livränta från dödsfallet, så länge livräntetagaren lever ogift, å ett årligt belopp motsvarande en fjärdedel av den avlidnes årliga arbetsförtjänst;

till varje den avlidnes barn som ej fyllt sexton år, evad det fötts inom eller utom äktenskapet, eller adoptivbarn under nämnda ålder, som adopterats före olycksfallet, en livränta från dödsfallet till dess barnet uppnått samma ålder å ett årligt belopp motsvarande en sjättedel av arbetsförtjänsten; samt

till den avlidnes fader eller moder, adoptivfader eller adoptivmoder eller, om båda föräldrarna eller adoptivföräldrarna leva, till båda gemensamt, därest de för sitt uppehälle varit av den avlidnes arbete väsentligen beroende, en livränta å ett årligt belopp motsvarande värdet av det underhåll de av den avlidne åtnjutit, dock högst en fjärdedel av den avlidnes arbetsförtjänst.

Om livräntor till efterlevande enligt nu angivna grunder skulle, för år räknat, tillsammans överstiga två tredjedelar av den avlidnes årliga arbetsförtjänst, skola de, så länge anledningen härtill fortfar, nedsättas till sammanlagt detta belopp. Härvid skall iakttagas, att livräntor till efterlevande make och barn eller adoptivbarn skola utgå före livränta till föräldrar eller adoptivföräldrar samt att förstnämnda livräntor skola i den mån så erfordras nedsättas i förhållande till vad på varje livräntetagare belöper. Livränta till änking skall ej utgå, med mindre han för sitt uppehälle varit av den avlidnas arbete beroende, och må ej åtnjutas av änking, som väsentligen åsidosatt den honom gentemot hustrun åliggande försörjningsplikt eller väsentligen åsidosätter sin försörjningsplikt mot makarnas barn eller adoptivbarn. Om på grund av sådan försumlighet livränta till änking ej skall utgå, må försäkringsrådet besluta, att livräntan i stället skall utgå till den avlidnas barn eller adoptivbarn som ej fyllt sexton år. Till änka eller änking, som uppbär livränta och före fyllda sextio år ingår nytt äktenskap,

utgives ett kapital för en gång, motsvarande tre fjärdedelar av den avlidnes årliga arbetsförtjänst.

Enligt 9 § skall den årliga arbetsförtjänst, som omförmäles i 6 och 7 §§, regelmässigt utgöra hela den avlöning — vinstandelar, där sådana förekommit, inräknade — som den skadade under ett år, räknat tillbaka från olycksfallet, åtnjutit av arbetsgivaren i den verksamhet, i vilken olycksfallet inträffat. Om den årliga arbetsförtjänsten överstiger tretuseniohundra kronor, skall det överskjutande beloppet icke tagas i beräkning. Understiger den årliga arbetsförtjänsten fyrahundrafemtio kronor, skall den beräknas till detta belopp.

Den som äger rätt till livränta eller sjukpenning enligt olycksfallsförsäkringslagen äger enligt *förordningen den 30 juni 1943 (nr 449) angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, m. m.* erhålla dyrtidstillägg med 20 procent av livräntans eller sjukpenningens belopp, om olycksfallet inträffat före den 1 januari 1941. Dyrtidstillägg skall dock icke utgå, därest arbetsförmågan icke är nedsatt med minst tre tiondelar. Förordningen gäller till och med den 31 december 1945. Genom propositionen nr 152 till innevarande års riksdag har föreslagits, att förordningen skall äga fortsatt giltighet till och med den 31 december 1946.

I sitt utlåtande nr 36 vid *1937 års riksdag* hemställde andra lagutskottet i anledning av väckta motioner, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa en allsidig utredning rörande en förbättrad lagstiftning om försäkring för olycksfall i arbete, vid vilken utredning de synpunkter, som kommit till uttryck i utskottets motivering, borde tagas under omprövning, samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde föranleda. I sin motivering anförde utskottet bland annat, att det framstode såsom synnerligen önskvärt, att en höjning kunde äga rum i fråga om beloppet av sjukpenning och livränta, som utginge inom de lägre inkomstgrupperna. Vidare framhölls, att omarbetningen borde syfta till en mera rättvis avvägning av ersättningarna i vissa fall. — Utskottets hemställan bifölls av riksdagen.

6 och 7 §§ olycksfallsförsäkringslagen erhöilo sin nuvarande lydelse genom *lag den 19 december 1941*, som trädde i kraft den 1 januari 1942. Lagändringarna inneburo bland annat, att maximigränsen för den årliga arbetsinkomsten höjdes från 3 000 kronor till 3 900 kronor. I samband härmed utökades intervallsystemet för sjukpenningens beräkning med tre nya klasser, varigenom sjukpenningens maximibelopp höjdes från fem kronor 50 öre till sju kronor. Vidare höjdes sjukpenningen i de tre lägsta klasserna med 50 öre samt i fjärde och femte klasserna med 25 öre. Angående 1941 års lagändringar må här vidare hänvisas till propositionen nr 316 till samma års riksdag samt sammansatt banko- och andra lagutskotts i ärendet avgivna utlåtande, nr 1.

Vid 1944 års riksdag yrkade herr Andersson i Vigelsbo m. fl. i en inom andra kammaren väckt motion, nr 220, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om skyndsamt utredning angående åtgärder för att vid olycksfall, varav död eller full invaliditet följt, bereda större och barnrika familjer bättre ekonomisk och social trygghet.

Andra lagutskottet, som behandlade motionen, anförde i sitt i ärendet avgivna, av riksdagen godkända utlåtande nr 45, att de livräntor som utgäves jämligt olycksfallsförsäkringslagen ofta vore att anse såsom otillräckliga i de fall, där de utginge till större familjer som för sin utkomst vore helt beroende av livräntorna. Med hänsyn till socialvårdskommitténs arbete med revision av olycksfallsförsäkringslagen saknades dock enligt utskottets mening anledning att göra någon framställning till Kungl. Maj:t i ämnet.

Spörsmålet angående storleken av de ersättningar som utgå enligt olycksfallsförsäkringslagen är enligt utskottets mening förtjänt av synnerlig uppmärksamhet. En förbättring av dessa ersättningar i vissa hänseenden framstår otvivelaktigt såsom önskvärd. *Utskottet.*

Utredning rörande en allmän revision av olycksfallsförsäkringslagen pågår för närvarande efter framställning från riksdagen inom socialvårdskommittén. I det av utskottet avgivna utlåtande, som låg till grund för denna framställning, anfördes bland annat, att utredningen borde syfta till en mera rättvis avvägning av ersättningarna i vissa fall.

Då sålunda den i motionen berörda frågan redan är föremål för utredning, saknas anledning att göra någon framställning till Kungl. Maj:t i motionens syfte. Utskottet vill emellertid understryka angelägenheten av att utredningen rörande revision av olycksfallsförsäkringslagen bedrivs så skyndsamt som möjligt.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 25 maj 1945.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling ha närvarit
från första kammaren: herrar Norman, Holmbäck, Wistrand, Sten, Hallagård,
Nils Elowsson, Söderkvist och Hagman*;
från andra kammaren: herr Holm*, fru Johansson*, herrar Håstad, Carlsson i
Bakeröd, Andersson i Eskilstuna*, Andersson i Alfredshem och Osterman.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.